

Proračunski prispevek iz osebnega dohodka

Za delo ljudskega odbora in njegovih organov, za razvoj komune, za krepitev njene samostojnosti in razširitev njenih funkcij je potrebna materialna podlaga, to je dovolj finančnih sredstev, ki jih je mogoče zagotoviti na več načinov. Predvsem je mogoče to doseči z uvedbo določenih obveznih dajatev (davkov, doklad, taks, prispevkov itd.) ali z organiziranjem določenih dejavnosti, ki bodo državljanom opravljale usluge in ki jim bodo ti neposredno plačevali nadomestilo za te usluge. V tako vrsto dejavnosti spadajo na primer mestni promet, vodovod, kanalizacija, vzdrževanje snage, javna kopališča.

Tako v prvem kakor v drugem primeru morajo izvirati ta sredstva iz osebnih dohodkov tako, da so v prvem primeru vsi državljani dolžni izločiti iz svojih osebnih dohodkov del za zadovoljitev potreb komun, to je za zadovoljitev potreb splošne potrošnje. Višina tega dela je odvisna na eni strani od višine osebnih dohodkov državljanov, od njihove zasebne moči, a na drugi strani od potreb komun.

V prejšnjem razdobju pa to načelo ni bilo dosledno uresničeno. Sredstva za zadovoljitev komunalnih potreb ali skupne potrošnje na nekaterih področjih niso bila odsev gospodarskih sposobnosti teh področij, temveč so bila v številnih primerih razdeljena bolj ali manj administrativno. Posledica tega je bila manjša zainteresiranost za povečanje delovne storilnosti, oblikovanje osebnih dohodkov na nižji ravni, pomanjkanje finančne samostojnosti komun in slabitev iniciative državljanov.

Osební dohodki delavcev

Novi zakonski predpisi so sprejeli načela, ki so razložena v resoluciji o perspektivnem razvoju osebne potrošnje, in postavili kot eno izmed temeljnih načel, da se komunalne potrebe ali potrebe splošne potrošnje krijejo neposredno iz osebnih dohodkov državljanov. V skladu s tem je zakon o proračunskem prispevku iz osebnega dohodka delavcev postavil določene smotre. Po zakonu mora ta prispevek omogočiti neposredni proizvajalec, da samostojno razpolaga s svojim delom dohodka in da služi ta kritju skupnih potreb delovnih ljudi v politično teritorialnih enotah ter tako te delovne ljudi še bolj zainteresira za smotrno uporabljanje teh sredstev.

Določujoč osebni dohodek delavcev kot del dohodka gospodarske organizacije, razdeljen na posamezne delavce v sorazmerju z njihovim prispevkom pri ustvarjanju tega dohodka, je zakon potrdil, da je osebni dohodek delavcev rezultat njihovega truda in zavestnega prizadevanja, da bi s povečanjem delovne storilnosti povečali dohodek gospodarske organizacije, s tem pa tudi svoj dohodek. Dosledno s tem so bili določeni tudi novi pogoji za razdelitev dohodka gospodarskih organizacij. Novi sistem daje namreč gospodarski organizaciji pravico, da samostojno določi osebni dohodek delavcev iz skupnega dohodka, ki ji ostane po plačilu obveznosti do družbe-

ne skupnosti. S tem delom dohodka razpolaga gospodarska organizacija samostojno in je od nje odvisno, koliko bo odvdeno za osebne dohodke delavcev, a koliko za določene sklade gospodarske organizacije. Seveda ne smemo pozabiti, da so delovni kolektivi v teh primerih dolžni upoštevati ne samo individualne interese svojih posameznih članov, temveč tudi interese družbene skupnosti kot celote, v katere imenu tudi opravljajo te posle.

Proizvajalec, podjetje in komuna

Interes delavcev kot neposrednih proizvajalcev je potemtakem tesno povezan z interesom gospodarske organizacije kot celote, ker je od njenega uspeha odvisna tudi višina njihovih osebnih dohodkov. Interes delavcev pa se ne izčrpa samo v gospodarski organizaciji, temveč gre mnogo bolj v širino. Zadovoljitev njihovih skupnih potreb je vezana na komuno, na kraj, v katerem žive in v katerem se razvija njihova gospodarska in družbena aktivnost. Kot skupnost samih proizvajalcev

je komuna zainteresirana na uspehu gospodarskih organizacij na svojem področju in na razvoju gospodarstva sploh. To zato, ker se sredstva za kritje komunalnih potreb, kakor smo naglasili, ustvarjajo v proizvodnji. V ta namen vodi komuna določeno gospodarsko politiko, ki je odvisna od razvitosti gospodarstva na njenem področju in od njenih materialnih možnosti.

S svojo gospodarsko politiko vpliva komuna na razvoj gospodarstva sploh, s tem samim pa vpliva posredno na uspeh gospodarske organizacije in višino osebnih dohodkov delavcev. S svojo tarifno politiko (s pregledovanjem tarifnih pravilnikov in dajanjem morebitnih pripomb) tudi neposredno vpliva na višino osebnih dohodkov. Uspeh organizacije je potemtakem v znatni meri odvisen od gospodarske politike komune, a ta je spet odvisna od njenih materialnih možnosti. Od uspeha gospodarske organizacije so odvisni spet osebni dohodki delavcev, a od teh je odvisna višina proračunskih prispevkov. Zato bodo zainteresirani, da s svojim delom in upravljanjem proizvodnje ustvarjajo večja sredstva tudi za svojo komunalno skupnost. To prav tako velja tudi za druge državljane, ki živijo in delajo na področju komune. To posebno zato, ker je od materialne možnosti komune odvisna možnost zadovoljitve tistih potreb, ki spadajo med splošno potrošnjo. Splošna potrošnja in razvoj komune bosta zato v veliki meri odvisna od osebnih dohodkov. S tem dosežemo tudi enega izmed smotrov, ki ga je določil zakon: večja zainteresiranost delovnih ljudi za racionalnejšo uporabljanje sredstev v te namene.

Pooblastila ljudskega odbora

Zakon o proračunskem prispevku, je tudi pooblastilo, da lahko gospodarske organizacije določenih dejavnosti delno ali popolnoma oprosti plačila prispevka ali odredi, da gospodarska organizacija obračunani znesek prispevka vnese v svoje sklade.

Iz vsega razloženega izhaja, da ima komuna možnost, da močneje vpliva na pogoje poslovanja gospodarskih organizacij in na višino dohodkov kakor tudi na višino osebnih dohodkov, ki se realizirajo na njenem področju. To pa pomeni, da dobiva komuna možnost, da sama rešuje vprašanja družbenega standarda, kar v skrajni posledici pomeni izpolnitev tistih nalog, ki spadajo v njeno pristojnost.

Uvedba proračunskih prispevkov iz osebnega dohodka omogoča, da se sredstva za zadovoljitev potreb komun ali za splošno potrošnjo razdelijo na vse državljane, ki ustvarjajo osebne dohodke. Uvajanje progresije v plačevanje tega prispevka omogoča, da bo njegova višina v sorazmerju z osebnimi dohodki, tako da bo tisti, ki bo ustvaril večji osebni dohodek, plačal tudi večji znesek proračunskega prispevka. Temeljno pravilo je v tem primeru, da skupna potrošnja ne sme naraščati hitreje, kakor se povečujejo osebni dohodki. Z drugimi besedami povečanje skupne potrošnje mora biti v sorazmerju s povečanjem osebnih dohodkov.

Kakor vidimo, pomeni proračunski prispevek iz osebnega dohodka ne samo važno postavko v proračunih komun, temveč tudi važno prvo njihove finančne samostojnosti in njihove krepitev, s tem samim pa tudi ugodno sredstvo za dvig osebnega in družbenega standarda delovnih ljudi.

Sava Milatović

V vrsti pooblastil, ki so dana komuni z